

Cultura catalana 2.0

El concepte de cultura és fugisser. Tan sols cal veure les discussions que ha despertat l'Institut Ramon Llull a l'hora de triar què era cultura catalana i què no, a l'hora d'enviar-ne una representació a Frankfurt. Segons el punt de vista antropològic, força generós, cultura és tota mena de concixement transmès per via no genètica. És a dir, gairebé tot, sense absurdes distincions entre alta cultura i baixa cultura.

Potser un dels errors més estesos a l'hora de parlar de cultura catalana ha estat de limitar-ne l'abast al de la seva llengua. És un bon indicador, però resulta insuficient. Hi ha moltes expressions culturals que van més enllà de la llengua, tot i que se n'expliquin els continguts en català. Les arts plàstiques, l'arquitectura, el llenguatge no verbal són part de la cultura catalana. També, sovint, la nostra cultura ha viatjat, i ha triomfat, traduïda.

La cultura catalana ha viatjat amb els catalans, i amb els llibres d'autor català. Des de 1989, però, amb l'arribada d'internet, no hi ha cultures tan sols arrelades en un espai físic, ans a l'hiperespai.

L'hipermon. En certa manera, l'hipermon és un, i la cultura catalana gaudeix d'una igualtat d'oportunitats en aparença única per a fer-se conèixer, i alhora enriquir-se amb la resta d'estrats culturals mundials. El problema d'aquest hipermon és que resulta difícil de quantificar, per la magnitud

L'aparador de Frankfurt és una oportunitat per a fer visible la cultura catalana a Europa. I quina presència hi té, en un altre aparador-termòmetre clau, l'hipermon que representa la xarxa internàutica?

i per la velocitat dels canvis que s'hi succeeixen. Una dècada, a internet, és una eternitat.

Si provem de saber els percentatges de pàgines en català a llocs tan populars com myspace, facebook, del.icio.us, technorati, etc., o l'idioma emprat en els correus electrònics, anem servits. No hi ha estadístiques ni manera de saber-ho. L'única referència aproximada la va fer Global Reach el 2004: del pastís d'internet, el 35,8% de les persones amb accés parlaven en anglès, el 13,7 en xinès, el 9 en castellà, el 8,4 en japonès, el 6,9 en alemany, el 4,2 en francès, el 3,9 en coreà i el 3,1 en portuguès. És a dir, que si prenem per referència aquest 35,8 %, que correspon a 280 milions d'internautes -d'una població de 508 milions anglo-

parlants-, els 2,9 milions de catalans en xarxa de 2004 representen un 0,361 del total. Així doncs, el nostre problema és més greu encara que el del famós 3 per cent!

Som una goteta enmig d'un oceà de 801 milions d'internautes... Al món hi ha 6.000 llengües, el 95% de les quals són minoritàries. A la ciutat de Barcelona es parlen 300 llengües diferents. No fa tants anys n'hi havia dues.

Bé. Una vegada descoberta la crua realitat, passem a analitzar la presència de la llengua catalana a internet.

La Wiccac hostatja el baròmetre de l'ús del català a internet. Al darrer informe, del mes de setembre d'enguany, s'analitzen 2.702 planes web corresponents a territoris on es parla català. Per sectors, les universitats, teatre i dansa, fires i salons, vins i caves, església i cercadors i directoris, encapçalen la presència idiomàtica a la xarxa. En canvi, la moda, roba i perruqueria, grans empreses i multinacionals, laboratoris, administracions estatals i europees, perfumeria i cosmètica, electrodomèstics i fotografia, i el món de l'automoció, són a la cua.

El món de l'intercanvi de fitxers, el P2P, per contra, creix amb força: cada vegada hi ha més pàgines que ofereixen enllaços a productes àudio-visuals en català: a Mecanoscrit.com, especialitzada en ciència-ficció, hi ha films com ara *Matrix* o sèries com *Star Trek* doblades al català. Al fòrum DocuCat.tk, s'hi troben enllaços a documentals i reportatges en català o doblats al català. A Animelliure.net, enllaços a sèries de *manga* i *anime* japonès doblades. A Comparteix.cat i al Ruc Català hi ha enllaços a música i sèries en català. I a ACopDeTeclat.cat, s'hi

poden descarregar subtítols en català per a films i sèries, com *Lost* o *Prison Break*. Aquests enllaços, però, no funcionen si no tenim obert un programa d'intercanvi d'arxius com Emule o BitTorrent. A més a més, es tracta d'activitats que voregen la il·legalitat. Ja se sap, pirateria, violació de drets d'autor, etc...: un *Mar i cel* digital.

Però, més enllà de les pàgines informatives d'entitats catalanes, casals, castellers, etc., hi ha enciclopèdies. Naturalment, la wikipedia en català (Viquipèdia), però també un cas força curiós: l'enciclopèdia catalana. Si hi volem accedir, ens permeten un període de proves, però tard o d'hora haurem de pagar. En canvi, si entrem a la web www.catalanencyclopaedia.com, del mateix grup editorial, obtindrem de manera gratuïta els mateixos continguts, però en anglès! Nosaltres paguem i ells no? Jo creia que això només passava a Espanya...

Pam a pam. Podríem dividir la cultura en subapartats. No és just, però servirà. Tenim la cultura escrita, l'oral, la musical, la visual, l'àudio-visual, les tradicions populars... i el futbol. Si el Barça és més que un club, la seva plana web conté traduccions a diversos idiomes, inclosos el xinès i el japonès, i és una de les més consultades del país.

La cultura de les arts visuals, en català, podem trobar-la a les planes personals dels artistes, però també en portals artístics globals, en anglès. És allí on podem admirar i informar-nos sobre les obres de Miró, Dalí, Tàpies, Gaudí, i de creadors més actuals com Miquel Barceló, Perejaume, Jaume Plensa, Joan Fontcuberta, Miquel Navarro o Eusebi Sempere.

La cultura àudio-visual es barreja, també, a portals de fotografia com flicker, o a la popular pàgina de vídeos youtube. Si n'hi ha, de gent, que hi cerca els darrers gols de Ronaldinho i Messi, manlevats de TV3, i en català. Potser el brasiler o el mexicà que s'hi connecta no entén l'idioma, però s'hi va acostumant.

I amb motiu de la Fira de Frankfurt, l'exposició Visualkultur.cat s'ha doblat a internet, amb el qual tothom pot admirar, en català, castellà, anglès i alemany, els millors exemples dels darrers 30 anys de creativitat en suport

global: les grans llibreries mundials, com Amazon, tenen pocs títols en català o d'autors catalans, i les recerques cal fer-les, és clar, en anglès. I el llibre vell pateix del mateix mal: Abebooks, la llibreria més gran del món, aplega llibreters d'arreu, amb més de quinze milions d'exemplars en oferta. Si hi cliquem, a recerca, la paraula clau "catalan", trobarem 33.437 resultats que inclouen títols com *Catalan christmas*, llibres en català, i llibres d'autors catalans traduïts. Aviat, però, a www.unilib.com podrem cercar uns dos milions de llibres vells, la majoria edi-

Arran de la Fira de Frankfurt, l'exposició Visualkultur.cat s'ha doblat a internet: són 30 anys de creativitat en suport llibre

llibre, en el qual conflueixen el bo i millor dels nostres escriptors, artistes i dissenyadors.

Una iniciativa semblant proposa googlebooks. Aquesta companyia, amb una sensibilitat especial pel català, digitalitza els fons lliures de drets de la Biblioteca de Catalunya.

Pel que respecta al cinema en català, com a mínim és registrat a IMDB, la base de dades global sobre cinema, televisió i videojocs. És clar que es troba barrejada amb la resta del cinema mundial, però si algú s'interessa per Almodóvar, en llista els films i hi troba un actor català que li interessa especialment, també voldrà saber què ha fet, i això el portarà a descobrir una cinematografia gairebé inèdita fora de les nostres fronteres.

Els llibres són un altre cas de *barreja*

tats a l'estat espanyol, però amb una interfície en català.

L'escriptor català més traduït és Quim Monzó, de qui podem comprar llibres en força idiomes, però sobretot en anglès. I fins i tot llegir-ne en línia articles traduïts.

En teoria, la música és un llenguatge universal. Però encara que molta gent compri música en anglès i no l'entengui, amb el català això no passa. Si tinguéssim un Carlos Núñez, que toca la gaita... Perquè en Carles Santos és un dels nostres músics més genials, però, malgrat la seva qualitat, no és un supervendes.

La botiga de música de referència a internet és iTunes, d'Apple. Molt lligada al reproductor iPod, no es pot dir que es tracti d'una botiga global. Apple negocia a cada país amb les dis-

cogràfiques de torn, i si no tenim una targeta de crèdit de tal país, no podem comprar-ne cap contingut.

Per exemple, Picap informa que el darrer disc de Maria del Mar Bonet és el número 1 a iTunes, dins la secció de World Music, el dinovè del total. Com que no me'n refio, faig una recerca. La classificació ha desaparegut, però sí que és veritat que, aleatòriament, he comprovat que la discografia de Maria del Mar Bonet es pot comprar a les iTunes Store de França, Austràlia, el Japó i als Estats Units, i que algunes de les seves cançons gaudien de nombroses descàrregues, un nombre suficient per a qualificar-les de *populars*.

Tanmateix, al *top ten* de la botiga espanyola la cosa més semblant a la cultura catalana que hi he trobat ha estat el darrer àlbum de Chenoa –que va viure a les Illes–, i a les recomanacions especials, *Ibiza Tunes v.1*. Doncs sí, si Eivissa genera música tecno, com València va generar el *Bakalao*, amb lletra o no, amb creadors locals o no, penso que parlem de cultura catalana, de la mateixa manera que ho són també Peret o el sabadellenc Duquende. La fusió enriqueix les cultures, i no podem ser-ne una excepció.

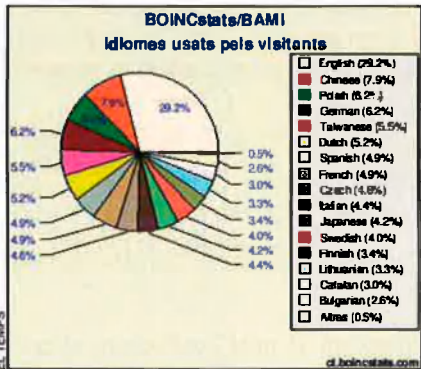
Softcatalà i Boinc. En l'àmbit informàtic, caldria destacar l'esforç valent, volenterós i lúcid de Softcatalà: aquest grup contribueix a traduir al català tot el programari lliure, que inclou els paquets ofimàtics Open Office i Neo Office, i navegadors com el Firefox.

Boinc és un bon exemple de com els catalans col·laborem en projectes informàtics globals. The Berkeley Open Infrastructure for Network Computing és un sistema de programari intermediari (*middleware*) no comercial, desenvolupat originalment per al projecte SETI –el que cerca intel·ligència més enllà de la Terra–, que aprofita la capacitat de computació de milers d'ordinadors en xarxa per a realitzar projectes que requereixin gran potència. Doncs el 29% dels col·laboradors parlen anglès, el 4,9% espanyol, i el 3% català. Proporcionalment, la cultura informàtica catalana és deu vegades més representada que a la resta d'activitats a internet. És un bon senyal per a veure per on han d'anar les coses...

Per acabar, hi ha una seguit de webs

Núm.	Grup/Sector	Assaunt / ús del català	Total webs	correct.	Total webs per %	Total webs en català	% Webs en català
1	Altres		122	0	122	122	100,00%
2	Altres		122	0	122	122	100,00%
3	Altres		122	0	122	122	100,00%
4	Altres		122	0	122	122	100,00%
5	Altres		122	0	122	122	100,00%
6	Altres		122	0	122	122	100,00%
7	Portals d'Internet	Altres	31	0	31	31	77,42%
8	Música	Altres	122	0	122	122	76,61%
9	ONG	Altres	27	0	27	27	74,07%
10	Ràdio, Televisió, Grups de Comunicació i Productores	Altres	52	0	52	37	71,15%
11	Diàrio, Revistes, Agència i Diàrio Digital	Altres	81	0	81	55	67,90%
12	Diàrio, Periòdic, Diàrio i Setmanari	Altres	70	0	70	47	67,14%
13	Cultura i Llibreria	Altres	38	0	38	30	78,95%
14	Esports	Altres	436	0	436	235	53,90%
15	Altres	Altres	98	0	98	58	59,17%
16	Administració i Gestió	Altres	58	0	58	35	60,34%
17	Altres	Altres	454	0	454	275	60,57%
18	Comercio	Altres	23	0	23	12	52,17%
19	Administració i Gestió	Altres	122	0	122	63	51,64%
20	Administració i Gestió	Altres	118	0	118	59	50,00%
21	Indústria i Construcció	Altres	129	0	129	63	48,84%
22	Viatges, Turisme, Transport i Hotels	Altres	203	0	203	98	48,28%
23	Polític Valencià	Altres	121	-4	117	56	47,86%
24	Opliques	Altres	23	0	23	11	47,83%
25	Caixa, Banca i Entitats Financieres	Altres	72	0	72	32	44,44%
26	Empresa de Treball Temporal	Altres	23	0	23	8	34,78%
27	Telecomunicacions, Electrònica, Telefonia Mòbil i Tecnologia	Altres	45	0	45	18	40,00%
28	Massalerga, Transport i Seguretat	Altres	32	0	32	10	31,25%
29	Medi, Radio i Periodisme	Altres	86	0	86	26	30,23%
30	Grans Empreses i Multinacionals	Altres	79	-7	72	20	27,78%
31	Laboratori, Farmàcia i Química	Altres	28	0	28	8	28,57%
32	Administració de l'Administració de l'Estat i de la Unió Europea	Altres	48	-1	47	13	27,66%
33	Recerca, Informàtica, Computació i Programari	Altres	45	0	45	8	17,78%
34	Planificació i Gestió de Recursos	Altres	78	0	78	13	16,67%
35	Administració i Gestió	Altres	78	0	78	13	16,67%
36	Altres	Altres	203	-11	192	144	74,95%

A dalt, el baròmetre de l'ús del català a internet de la Wicac, actualitzat al setembre d'enguany. A sota, gràfic de les llengües dels col·laboradors al projecte Boinc, un 3% dels quals parlen català.

estrangeres que promouen la cultura catalana, com la del departament de Llengües Romàniques de la universitat de Cambrigde –<http://www.mml.cam.ac.uk/call/links/catalan.html>–, o la de la volenterosa Mary Martin des de Louisiana –<http://www.catalunya-lliure.com/curs/catala.html>. Es tracta de

En l'àmbit informàtic cal destacar l'esforç valent, volenterós i lúcid de Softcatalà

pàgines que expliquen la geopolítica catalana, el seu idioma, i ofereixen enllaços als nostres principals recursos culturals.

En resum: quants planes web, blocs o documents hi ha escrits en català a internet? Quantes cançons catalanes? Quants catalans al joc en xarxa World of Warcraft o a l'hipermon Second Life? Quantes referències a elements de la nostra cultura en webs o enciclopèdies en línia? Quants llibres? És impossible de quantificar. Si ens serveix de consol, una de les mil planes web més consultades del món és la de Meristation, un magazín en línia dedicat al videojoc. Va ser fundada ara fa deu anys pel terrassenc Pep Sánchez i, malgrat ser redactada en castellà, té la seu a Llagostera.

Un darrer consell: si t'heu pensat de penjar una plana web a internet, o un bloc, o qualsevol cosa, cal que sigueu com a mínim bilingües. Escriviu en català i traduïu els continguts a un altre idioma, tot depenent de qui vulgueu que us llegeixi: castellà, anglès, xinès... Apreneu idiomes, encara que els escriviu imperfectament, o cerqueu amics que us ho tradueixin. No ens podem permetre de posar-nos al mateix nivell que els qui ens ignoren. Moriríem d'endogàmia.

Sam Dracir